

**מכתב מאת מרן רבי עקיבא אייגר זצוק"ל ראב"ד דק"ק פוזן לקהילות הקדושים בעיירות
המבורג, אמסטרדם ולונדון במהלך מגיפת כולרה בשנת 1831**

כבוד ה' יהי' חופף עליכם¹ ראשיכם שבטיכם וזקניכם² תראו שמחות וגיל³ במחוגת משפחותיכם
ברכות שמים מעל⁴ יריקו⁵ כל טוב במעונותיכם ה"ה הקצינים הנגידיים המפוארים לשם ולתהלה⁶
מנהלי עדת ישורון ק"ק ... ובראשם אדונם הרב ...

מאת מגידי חדשות (צייטונגען) שמעתם כי החלי-רע בעוה"ר מועף ביעף (אליהו) [אלינו]⁷ וקונן פה עירינו,
העלתה באשה וצחנתה בקריתנו,⁸ הנה היא הורגה הרוגי' וברגזה רחם בל תזכרה,⁹ כוסה בידה חמר
מלא מסך¹⁰ ותגר מזה ערכה שולחנה טבחה טבחה¹¹ והקדיש קרואי¹² אדי העבים מלאו (סך) [סף]
רעל,¹³ והמה כאשר ירדו לארץ לא ישובו¹⁴ עד אם כלו לאכל,¹⁵ בכל אשר תפנה¹⁶ מות ומשחית תריק
מדי עברה¹⁷ הכל תקח גם שב גם ילד¹⁸ לא מצאו מנוח,¹⁹ שוד תנחומי²⁰ אכזרי היא.

הנה החלי-רע הזאת לשוד ולכפן יצחק,²¹ כי היא יורדת חדרי בטן,²² אם הוא רק ואין בו²³ המחלה הזאת
לא אמרה הון²⁴ כי אם אך נפש אחת היתה לה לשלל²⁵ לא תשקוט ולא תנוח²⁶ עדי גם מגרת בית²⁷ המת
היה לה למנה²⁸ טורפה ורומסה ואין מציל,²⁹ אין מחסה מתרעלתה, אין מגן לפני כלי משחיתה וכלי

---

¹ ע"פ דברים לג:יב.

² ע"פ דברים כט:ט.

³ ע"פ תהלים מה:טז.

⁴ ע"פ בראשית מט:כה.

⁵ ע"פ מלאכי ג:י.

⁶ ע"פ צפניה ג:כ.

⁷ ע"פ דניאל ט:כא.

⁸ ע"פ יואל ב:כ.

⁹ ע"פ חבקוק ג:ב.

¹⁰ ע"פ תהלים עה:ט.

¹¹ ע"פ משלי ט:ב.

¹² ע"פ צפניה א:ז.

¹³ ע"פ זכריה יב:ב.

¹⁴ ע"פ ישעיהו נה:י.

¹⁵ ע"פ בראשית כד:יט, מג:ב.

¹⁶ ע"פ שמואל א' יד:מז.

¹⁷ ע"פ ישעיהו כח:יט.

¹⁸ ע"פ איוב טו:י.

¹⁹ ע"פ איכה א:ג.

²⁰ ע"פ ישעיהו סו:יא.

²¹ ע"פ איוב ה:כב.

²² ע"פ משלי יח:ח, כו:כב.

²³ ע"פ בראשית לז:כד.

²⁴ ע"פ משלי לו:טו-טז.

²⁵ ע"פ ירמיהו כא:ט ועוד.

²⁶ ע"פ איוב ג:כו.

²⁷ ע"פ שמות ג:כב.

²⁸ ע"פ שמות כט:כו.

²⁹ ע"פ מיכה ה:ז.

מפצה³⁰ לא ידעו שבעה,³¹ עקובה מדם הליכותי,³² יגן ותוגה באורחותי, תרהבה בנער בזקן³³ וגם על עוללים ויונקי שדים³⁴ תלהט להבה,³⁵ לא חשכה ממות נפשם וחיתם לדבר הסגירה.³⁶

אף כי לא שכח חנות אל ולא קפץ באף רחמיו,³⁷ כי השם ברחמיו אם בשמאלו הרחיקנו בימינו הקריבנו,³⁸ הוא פועל ישועות³⁹ בקרב אחב"י פה, שוט המחלה כי תעבור בנו⁴⁰ ח"ו פעמיה אך חסד ורחמים בעזה"י באהבתו ובחמלתו⁴¹ תרפינה כוחותי בגשתה לנו.

אבל הגם כי לא כלו רחמי ה' אשר גמלנו,⁴² גם יקירי קציני עדתי סבבו בעזר השם כי המחלה הזאת בל תפרץ גדרי,⁴³ בעניי עדתי פה, וביום אידם⁴⁴ לא מרחוק עמדו⁴⁵ לבוא לעזרתם,⁴⁶ כי ברית כרותה⁴⁷ לחולי-רע ושמורה וערוכה זאת⁴⁸ כי חסרון המזון תזיק לגוי' בעת הזאת, אם אז⁴⁹ אוכל נכרת⁵⁰ מפי אדם היא נפלה עליו בתעצומות ועוז⁵¹ ואין שלטון נגדה,⁵² ולזאת אזרו בני קהלתי מתניהם⁵³ ולא עצרו מלהביא לבית איש ואיש נדבתו כיד ה' הטובה עליהם.⁵⁴

זכרה להם אלקים לטובה⁵⁵ להיות נזונים עניי ודלי עמנו פה, ובעזה"י עלתה ארוכה⁵⁶ לשבר בת עמינו,⁵⁷ ישמח לבי ותגל נפשי בישועתם⁵⁸ כי הפליאו לעשות⁵⁹ יחידי קהלתי אשר היטבו עם עניי עדתי בימים ההם.

---

³⁰ ע"פ יחזקאל ט:ב.

³¹ ע"פ בראשית מא:לא.

³² ע"פ הושע ו:ח.

³³ ע"פ ישעיה ג:ה.

³⁴ ע"פ יואל ב:טז.

³⁵ ע"פ יואל ב:ג.

³⁶ ע"פ תהלים עח:נ.

³⁷ ע"פ תהלים עז:י.

³⁸ ע"פ סנהדרין קז:.

³⁹ ע"פ תהלים עדי:ב.

⁴⁰ ע"פ ישעיהו כח:טו, יח.

⁴¹ ע"פ ישעיהו סג:ט.

⁴² ע"פ איכה ג:כב.

⁴³ ע"פ קהלת י:ח.

⁴⁴ ע"פ איוב כא:ל.

⁴⁵ ע"פ תהלים לח:יב.

⁴⁶ ע"פ שופטים ה:כג.

⁴⁷ ע"פ ראש השנה יז: ועוד.

⁴⁸ ע"פ שמואל ב' כג:ה.

⁴⁹ אולי צ"ל "אז אם".

⁵⁰ ע"פ יואל א:טז.

⁵¹ ע"פ תהלים סח:לו.

⁵² ע"פ קהלת ח:ח.

⁵³ ע"פ מלכים ב' א:ח.

⁵⁴ ע"פ עזרא ח:יח.

⁵⁵ ע"פ נחמיה יג:לא.

⁵⁶ ע"פ ירמיהו ח:כב.

⁵⁷ ע"פ ירמיהו ח:יא.

⁵⁸ ע"פ תפלת "יראו עינינו".

⁵⁹ ע"פ שופטים יג:יט.

ואעידה לי עדים נאמנים⁶⁰ על זה מכתב התודה (פאן 5-טען סעפטעמבער 1831) הלוטה פה אשר נשלח הנה מאת מלכינו יר"ה אשר חיים ברצונו⁶¹ הטוב בהגידו לתבל במגידי חדשות שמחת לבו⁶² על כל אשר נעשה⁶³ פה בעדתינו עם העניים האומללים להחיות ברעב נפשם⁶⁴ ולהסך בעדם⁶⁵ מבלי נתון לבוא המשחית⁶⁶ במכון שבתם.

אך ארכו הימים⁶⁷ וכשל כח הסבל⁶⁸ להעניק על קציני עדתי כל הימים אשר המחלה הזאת תסובינה בקריתינו, כי אך עליהם לבדנה יעמוס המשא הזאת על שכמם, כי גם מהמה נאצל ברכה⁶⁹ זה כמה⁷⁰ בטרם החל הנגף פה,⁷¹ זה תשעה חדשים אשר אנשי פולין נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב⁷² עשתנותיהם ה' המסחור (רחוק) [רותק]⁷³ בזיקים בנו וביניהם, כי המדינות נסגרו מבוא ומצאת,⁷⁴ ובזאת נשברה מטה לחם⁷⁵ כי לחמנו הם⁷⁶ וממנו נאכל,⁷⁷ כקטון כגדול⁷⁸ פה נאנחו עלי המזון והמחי' כי שבתה פה עירנו, ומיום אל יום⁷⁹ תפר האביונה⁸⁰ את כח החלש וחרב המחלה חוזרת היא, לכן אמרתי אלכה לי אל הגדולים⁸¹ ליראי ה' ולחושבי שמו⁸² לדבר על לבם ולהודיע להם את כל זאת.

עדת ישורון! מאז הטבתם עם כל איש ישר הולך⁸³ חסדכם ואמתכם⁸⁴ כטובת לבבכם לכם נתנה למורשה,⁸⁵ מטע חסד ואמת נטעו עלי תלמי לבבכם וצמחיהם ברוכים היו⁸⁶ שעו נא מאז אשר ברא ה' את האדם⁸⁷ אמר ויהי אהבה ואחוה יתאחדו אותם יד ליד לא ינקה,⁸⁸ אם איש את רעהו לעזר יקרא⁸⁹ גם אם

---

⁶⁰ ע"פ ישעיה ח:ב.

⁶¹ ע"פ תהלים ל:ו.

⁶² ע"פ שיר השירים ג:יא.

⁶³ ע"פ קהלת א:יג.

⁶⁴ ע"פ תהלים לג:יט.

⁶⁵ ע"פ איוב ג:כג.

⁶⁶ ע"פ שמות יב:כג.

⁶⁷ ע"פ בראשית כו:ח.

⁶⁸ ע"פ נחמיה ד:ד.

⁶⁹ ע"פ בראשית כז:לו.

⁷⁰ ע"פ זכריה ז:ג.

⁷¹ ע"פ במדבר יז:יא.

⁷² ע"פ תהלים עח:ט.

⁷³ ע"פ נחום ג:י.

⁷⁴ ע"פ יהושע ו:א.

⁷⁵ ע"פ תהלים קה:טז.

⁷⁶ ע"פ במדבר יד:ט.

⁷⁷ ע"פ דברים כ:יט.

⁷⁸ ע"פ דברים א:יז ועוד.

⁷⁹ ע"פ במדבר ל:טו.

⁸⁰ ע"פ קהלת יב:ה.

⁸¹ ע"פ ירמיהו ה:ה.

⁸² ע"פ מלאכי ג:טז.

⁸³ ע"פ מיכה ב:ז.

⁸⁴ ע"פ תהלים מ:יב.

⁸⁵ ע"פ יחזקאל לג:כד.

⁸⁶ ע"פ תהלים סה:יא.

⁸⁷ ע"פ דברים ד:לב.

⁸⁸ ע"פ משלי טז:ה.

⁸⁹ ע"פ ישעיהו מא:ו.

הרחק מאדם העיר⁹⁰ ישמע בקראו אליו,⁹¹ והנה עתה בא העת⁹² כי מפיץ עלה העירה⁹³ נצור מצורה⁹⁴ הכל עצור ועזוב⁹⁵ ואנחנו לא נושענו.⁹⁶

נא אחי!⁹⁷ תנופף לעניי עירנו ברכת ידכם⁹⁸ הביאו להם פרי טובת לבבכם,⁹⁹ ממרחק תביאו לחם¹⁰⁰ תנופה¹⁰¹ היו להם מחסה ומגן פרשו כנפי חסדיכם¹⁰² עלי הדלים מאין עוד להם מקום פנות¹⁰³ ימין ושמאל, נדבת טובת לבבכם יעלה לרצון כתפוח בעצי היער¹⁰⁴ וכשרון בערבה,¹⁰⁵ ונא אל יקטן בעיניכם זאת¹⁰⁶ כי לא תמול שלשום דברתי לכם אודות מנחה.

הואילו פנו אזניכם לשועתי¹⁰⁷ והיושב במרומים¹⁰⁸ ישמע שועתיכם¹⁰⁹ יזהיר הצלחותיכם, תחיו חיי נעימים¹¹⁰ במחוגת סלסלי משפחותיכם וכל טוב לא ימנע¹¹¹ מקרובים והרחוקים אליכם,¹¹² בוקר לא (ערבות) [עבות]¹¹³ יהיו ימי חייכם.

כחפצכם וכחפץ ידידכם, ה' עקיבא גינז מא"ש

---

⁹⁰ ע"פ יהושע ג:טז.

⁹¹ ע"פ תהלים ד:ד.

⁹² ע"פ יחזקאל ז:ז, יב.

⁹³ ע"פ יהושע ו:כ.

⁹⁴ ע"פ נחום ב:ב.

⁹⁵ ע"פ דברים לב:לו ועוד.

⁹⁶ ע"פ ירמיהו ח:כ.

⁹⁷ ע"פ בראשית יט:ז.

⁹⁸ ע"פ דברים טז:ז.

⁹⁹ ע"פ דברים כח:מז.

¹⁰⁰ ע"פ משלי לא:יד.

¹⁰¹ ע"פ ויקרא כג:יז.

¹⁰² ע"פ רות ג:ט.

¹⁰³ ע"פ מלאכי ב:יג.

¹⁰⁴ ע"פ שיר השירים ב:ג.

¹⁰⁵ ע"פ ישעיהו לג:ט.

¹⁰⁶ ע"פ דברי הימים א' יז:יז.

¹⁰⁷ ע"פ איכה ג:נו.

¹⁰⁸ ע"פ ישעיהו כו:ה.

¹⁰⁹ ע"פ תהלים מ:ב.

¹¹⁰ ע"פ שמואל ב' א:כג.

¹¹¹ ע"פ תהלים פד:יב.

¹¹² ע"פ דברים יג:ח.

¹¹³ ע"פ שמואל ב' כג:ד.